

JEZIČNE ZAMKE

I još jedno iskustvo...

Sjedila u parku dva prijatelja. Veselo su o nečemu raspravljali. Uto priđe čovjek i pita da li je slobodno mjesto kraj njih. Naravno, slobodno je. Onda čovjek pokaže igračke koje je kupio. Пять штук, — kaže. Oni su razumjeli da je za njih dao pet štuka.

— Застава, — reče podignuvši jednu igračku Ovi se začude jer na tvrđavi nije bilo zastave.

Kad su o tome pričali svom susjedu, ovaj im reče da može biti svakojakih nesporeda kad neko govori ruski, jer je često oblik riječi sličan s hrvatskim ili srpskim jezikom, dok im značenje može biti drukčije.

Vi ste čuli riječ штука, što u našem jeziku znači komad, a štuka se u ruskom jeziku kaže щука. Застава znači karaula, a naša zastava je знамя ili флаг.

Чудный znači divan, а странный — čudan. Хитрый nije brz, hitar, nego lukav, а быстрый nije bistar, nego brz.

Ako čuješ riječ куча, то nije kuća, nego hrpa, gomila, а куца се каже дом.

Kad ti кажу питать, ne žele ništa питати, nego nekoga hraniti.

Траже ли майку, они траже majicu, а не ницију majku.

Направить не значи нешто napraviti, učiniti, već uputiti ili usmjeriti, као што направиться не може значити да се netko napravio ludim, nego да је nekamo pošao, krenuo.

Бранить, на примјер, значи grđiti, а ругаться — psovati.

Čudite se svemu i ne možete vjerovati, ali takvih »čuda« ima još čudo, tj. mnogo.

Pročitajte li negdje наложить, то не значи naložiti vatru, niti nekome nešto naložiti, tj. zapovjediti, nego staviti nešto, а налагать не значи nekome nešto masno nalagati niti nekome zapovjedati nego nešto metati.

Pa kako onda govoriti, pitat ćete, kad čovjek može izvaliti glupost ili učiniti nešto pogrešno. Ne treba se bojati. Treba biti pažljiv i upamtiti ovakve riječi-zamke, pa će se izbjeći neugodnosti i nesporeda.

Spomenut ću vam još nekoliko takvih riječi.

Ni za živu glavu ne biste smjeli negdje reći понос umjesto гордость, jer то значи proljev, као ни живот umjesto жизнь, jer живот значи trbuh. Veliku neugodnost biste doživjeli kad biste pobrkali riječi дорогой, скупой i рад, jer дорогой значи drag i skup, скупой — škrt, а я рад — drago mi је. Дорогие товарищи — значи dragi drugovi, а нам это дорого — то нам је skupo. Дорогой, rekli smo, значи drag, ali дорогой значи putem.

Rusko буква kod nas је slovo, rusko слово — kod nas је riječ, а rusko речь — kod nas је говор.

Kad biste riječi-parolu слава воинам slava borcima, vojnicima pogrešno izgovorili као слава воинам, то би bio užas, jer то значи слава ratovima i nad tim би се сви с правом згрозили.

Isto bi tako bilo nezgodno da umjesto У вас есть...? (*Imate li vi...?*) kažete pogrešno У вас ест, jer bi to značilo da neko kod njih nešto jede.

Ako pobrkate мат и мать, onda se ne zna da li tko komu daje *mat* ili se radi о нечијој *materi*.

Sličно је са битъ и быть, jer jedno znači *tući*, а друго да nešto *jeste* ili će *biti*.

Tako kod zamjene вес и весь ne znamo da li govorimo о težini ili о нечем cijelom.

Ako поміјешамо на полу и на поле, onda smo *na podu* mogli zamijeniti s *na polju*.

Кидать не значи да је netko nekamo *kidnuo* niti да је nešto *lomio*, nego да је nešto *bacao* ili *ostavljao*.

Драгъся не значи *derati se*, nego *tući se*, а оратъ не значи *orati*, nego *vikati*, *derati se*.

Кровъ не значи *krov*, nego *krv*, а больше nije *bolje*, nego *više*.

Ne smije se zamijeniti сорок и сорок, jer сорок значи *četrdeset*, а со-рѣк *svrākā*, jer је сорѣка — *svrāka*.

Занимать не значи samo да нас netko ili nešto *zanima*, *interesira*, već да *zauzima* neko mjesto, заноситъ не значи да smo se нечим *zanosili*, već smo nešto usput *donosili* ili нас је nešto *zamelо*, а починитъ неће бити да smo nešto *počinili*, nego да smo *popravili*, *zakrpili*.

Tri riječi: шутить, молчать, шалить — unose strašnu zbrku jer im се значење uvelike razlikuje од наших riječi istog oblika, tj. по redu: *šaliti se*, *šutjeti*, *biti nestašan*.

Часть nije *čast*, nego *dio*, а честь је *čast*, *poštenje*.

Частный nije *častan*, nego *privatan* а честный је *častan* ili *pošten*.

Уйти не значи *ući*, nego *otići*, а улететь не *uлетjeti*, nego *odлетjeti*, у-татъ не значи *ustati*, već *umoriti se*.

Пушка jeste oružje, али nije *puška*, nego *top*, а прачка nije nikakva *praćka*, nego *pralja*; локоть nije *lokot*, nego *lakat*.

Колос nije nikakav *kolos*, nego обичан *klas*; да би postao *kolos*, tj. *gorostas*, treba ga pisati *колос*.

Usput rečeno, ni великан nije *velikan*, nego upravo *gorostas*.

Приказатъ не значи nešto *prikazati*, nego nekome nešto *narediti*, *zapovjediti*.

Плот nije *plot*, nego *splav*, а плавить не значи *plaviti*, nego *taliti*, али и *splavariti*.

Шест nije *šest*, nego *motka*, а шесть jeste *šest*.

Олово nije *olovo*, nego *kositar*, *kalaj*, а *olovo* је свинец (koji nema nikakve veze са свинјом и свинјам).

Красный nije *krasan*, već *crven*, али прекрасный nije nipošto *precrven*, nego upravo *prekrasan*!

Неке riječi znače nešto što ne bismo nikad pomislili, ili čak sasvim suprotno од onог што bismo očekivali, npr.:

Байка — *vunena tkanina*, барский — *gospodski*, корыстный — *koristoljubiv*, себицан, бескорыстный — *nesebičan*, дача — *ljetnikovac*, жир —

mast, журить — *prigovarati*, *koriti*, измена — *izdaja*, ноша — *teret*, пенал — *pernica*, казна — *novac*, *financije*, стая — *jato*, страхование — *osiguranje*, туча — *oblak*, укус — *ujed*, урод — *nakaza*, правый — *desni*, рис — *riža*, рогач — *rogonja*, яд — *otrov*, вредный — *štetan*, казнить — *rogubiti* itd.

I tako ćete na kraju uzviknuti da od svega toga čovjek mora полудити, ali time niste ništa strašno rekli jer to znači *kalajisati*, a *poludjeti* se kaže с ума сойти. Inače луда nije nikakva *luda*, nego *kalajisanje*.

Zato ja mogu slobodno reći смиритесь или успокойтесь, jer su ove riječi slične po obliku, ali i isto или sličно znače kao i u našem jeziku.

Kronika

Peta godina natjecanja učenika u stranim jezicima

U školskoj godini 1973/74. održano je peto natjecanje učenika iz engleskog, njemačkog, francuskog, ruskog, talijanskog i latinskog jezika. Takva natjecanja postala su popularna među učenicima, a najbolji je dokaz za to činjenica da je u školskom natjecanju sudjelovalo 3811 učenika iz 87 škola.

Ovdje treba napose naglasiti da je prvi put ove godine u natjecanju sudjelovalo i 39 stručnih škola, što pokazuje da je zanimanje učenika za strane jezike i u stručnim školama zaista veliko.

Sve to govori kako je pravilno shvaćena intencija uvođenja stranog jezika u sve stručne škole, jer baš u tim školama taj jezik ima važnu funkciju i omogućit će učeniku daljnje obrazovanje u struci i u radu.

Školsko natjecanje održano je 9. ožujka 1974. a republičko natjecanje 6. travnja 1974. u Zagrebu.

Testovima znanja, i pismenima i usmenima, provjeravalo se znanje svih komponenata stranog jezika, pa su učenici mogli pokazati do koje mjere su svladali čitanje, razumijevanje, govor i pisanje.

Poznavanje stranih jezika nije, međutim, jedina dobra strana ovog natje-

canja. Upravo odgojna komponenta ima veliku ulogu.

Život svakog čovjeka je neprestano svladavanje poteškoća pa mladog čovjeka treba već u ranim godinama naučiti kako će svladavati i rješavati te poteškoće, da bi već u ovim godinama naučio snositi odgovornost.

Osim toga, na republičkom natjecanju okupilo se 135 učenika iz svih krajeva naše republike. Učenici su imali priliku da se upoznaju sa svojim drugovima, da izmijene mišljenja te da osjete drugarsku i prijateljsku atmosferu, koja ih je povezala i ostatak će im u trajnom sjećanju.

Neobično je važna i motivacija koja se javlja kao posljedica tih natjecanja, jer makar i mali prvi uspjeh potiče učenika da nastavi učenje stranog jezika, a to mu omogućuje širok pogled na svijet, u kojem naša zemlja uživa velik ugled, pa u tome ima udjela i svaki naš čovjek.

Napose treba istaći da je uspjeh naših učenika također i uspjeh naših nastavnika, jer bez dobrih nastavnika takva natjecanja ne bi bila moguća.

D. C.

Međurepublička konferencija za savjetnike, predstavnike društava stranih jezika i predstavnike nastavničkih škola

Ova konferencija održana je u Brezima 28. i 29. travnja 1974. radi uočavanja nekih zajedničkih problema i koordinacije na njihovu rješavanju.